PRÓBAÉRETTSÉGI VIZSGA ● 2017. február 18.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ PRÓBAÉRETTSÉGI VIZSGA

2017. február 18.

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Nyomtatott nagybetűvel töltse ki!

Név	
E-mail cím	
Tanárok neve	
Pontszám	

STUDIUM GENERALE TÖRTÉNELEM SZEKCIÓ

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, **egyértelmű jelöléseket** alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet**!

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt! A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásakor az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerezhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve piszkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesírásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

I. EGYSZERŰ, RÖVID FELADATOK

1. A feladat a kereszténység kialakulásának történetéhez kapcsolódik.
Válaszoljon a kérdésekre a források és az ismeretei segítségével! *(elemenként 1 pont)*

„A **zsinat** ezenfelül még 20 egyházi törvényt, ún. kánont alkotott meg az egyházi személyek életének szabályozására, és döntött a kereszténységből eredő szakadár egyházak megítéléséről. 325. július 25-én, uralkodásának huszadik évfordulóján Constantinus beszédet mondott, melyben hitet tett az egységes hit és a birodalom békéje mellett, majd feloszlatta az első egyetemes zsinatot.”

/*Tarján M. Tamás: I. Constantinus megnyitja a niceai zsinatot*/

a.) Miért volt fontos a forrásban kiemelt esemény a kereszténység alapvető dogmáinak kialakítása szempontjából?

.....

.....

„Valának pedig **hamisprófétáék** is a nép között, amiképpen ti köztetek is lesznek hamis tanítók, akik veszedelmes eretnekségeket fognak becsempészni, és az Urat, aki megváltotta őket, megtagadván, önmagukra hirtelenvaló veszedelmet hoznak.”

/*Szent Péter apostol II. levele 2. fejezet*/

b.) Kiket nevez a szöveg „hamisprófétáknak”?

.....

.....

„Arianizmus: Arius által alapított krisztológiai eretnekség és iskola, mely szerint a Fiú nem egylényegű az Atyával. […] Arius szerint az egyetlen örök létező Isten, aki nem lett sem teremtés, sem nemzés által […] ilyen értelemben az Atya, aki a világ teremtése céljából létet adott a Fiúnak, a Logosznak.” /*Magyar Katolikus Lexikon*/

c.) Fogalmazza meg saját szavaival, hogy miben különbözik az arianista szemlélet a főáramú keresztény felfogástól!

.....

.....

„Jézus az evangéliumban első szavaival azt kéri, hogy János keresztelje meg őt, mert az összhangban van Isten akaratával. Meg kell tenni az isteni terv beteljesítése érdekében. Máté ezzel magyarázza, hogy a bűntelen Jézus hogyan vehette föl a bűnbocsánat keresztségét.”

/*Daniel J. Harrington, S.J. – Evangélium Szent Máté szerint*/

d.) **Mik** azok az evangéliumok? **Ki** a 4 evangélista?

.....

.....

4 pont	

2. **A feladat a középkori kereskedelemhez kapcsolódik.**
Válaszoljon a kérdésekre a térkép és saját ismeretei alapján!

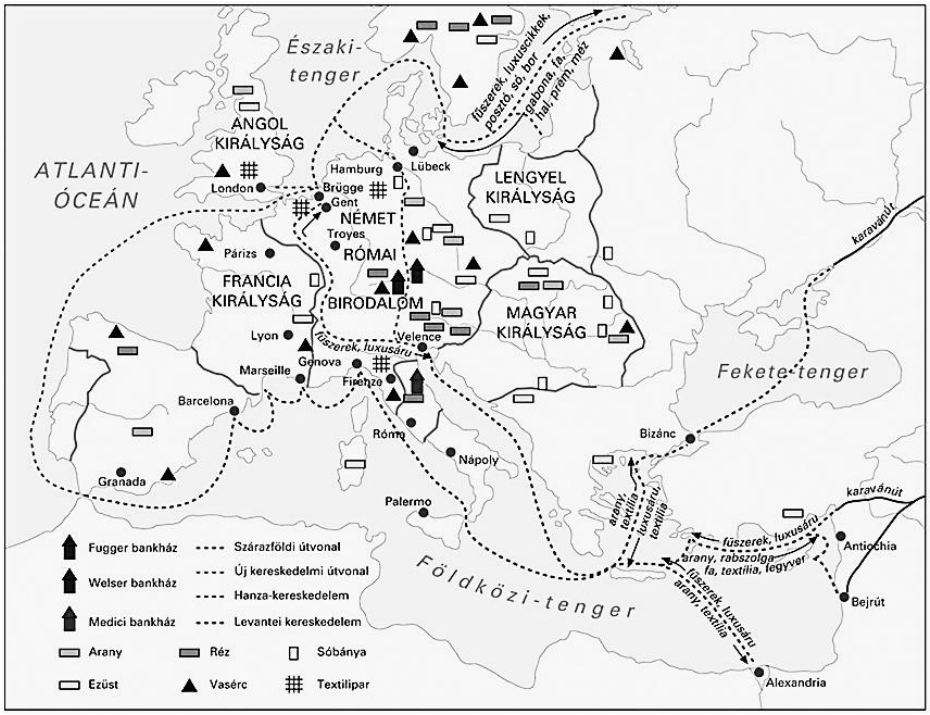

A XV. századi Európa kereskedelme és gazdasága

a.) **Indokolja meg**, hogy miért lehetett kiemelkedő szerepe a középkori kereskedelemben Velencének! *(1 pont)*

.....

.....

b.) A XV. század a világkereskedelem több fő kereskedelmi útvonalon folyt. **Melyek** voltak ezek? **Milyen** árucikkek szállítására szolgáltak? *(útvonal-árucikk páronként 0,5 pont, összesen 1,5 pont)*

.....

.....

.....

c.) **Mi** volt az oka annak, hogy a levantei kereskedelmi útvonal a XV-XVI. századtól háttérbe szorult? *(1 pont)*

.....

.....

d.) **Melyik** termék feldolgozása volt a legjelentősebb Németalföldön? *(0,5 pont)*

.....

4 pont	

3. **A következő feladat az ország három részre szakadásához kapcsolódik.**
Válaszoljon a forrás és saját ismeretei alapján a kérdésekre! *(elemenként 1 pont)*

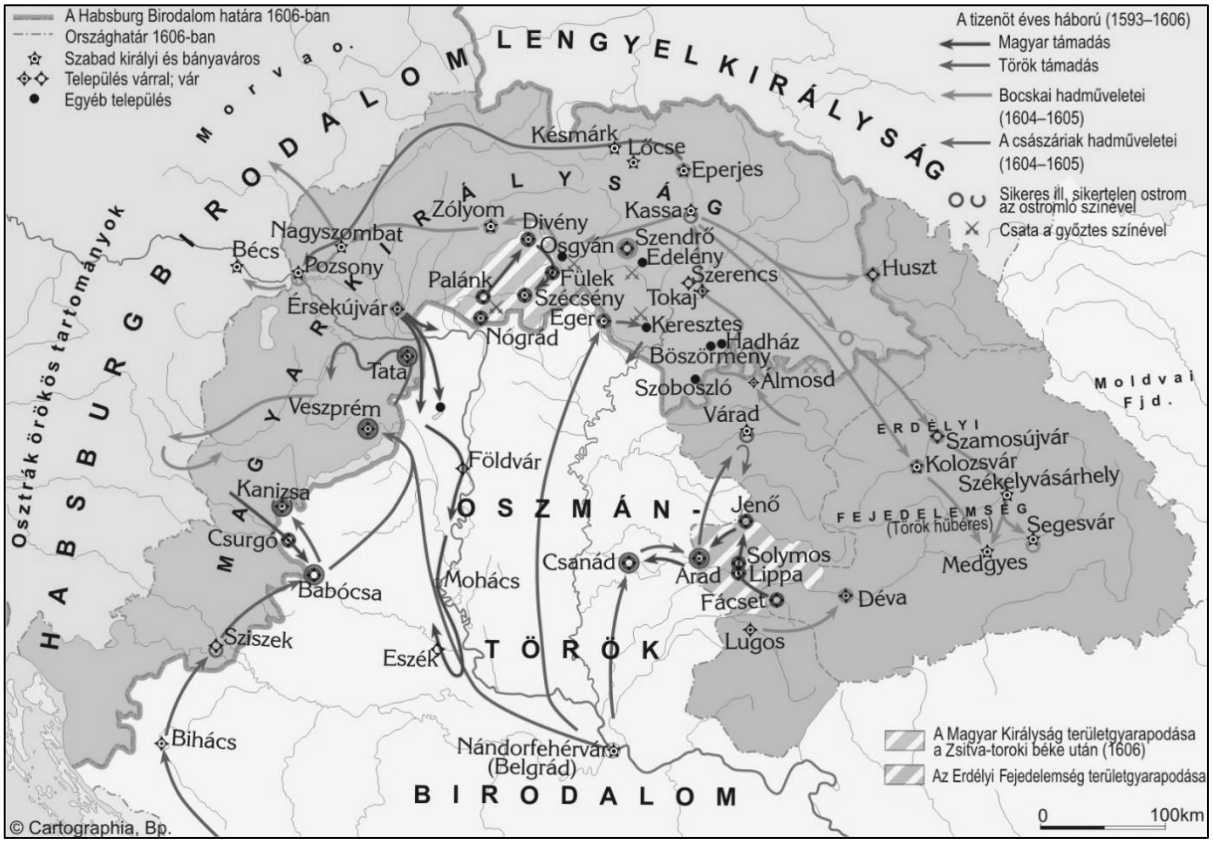

A 15 éves háború és a Bocskai-szabadságharc

a.) **Melyik** országrészen zajlott a legtöbb ütközet?

……...

b.) **Melyik** volt az az uralkodó család, amelyikből a XVI. század végén több fejedelem is harcolt Erdély érdekeiért?

……...

c.) Olvassa le a térképről, hogy melyik hadművelet eredményeként gyarapodott Erdély a legtöbb területtel!

……...

d.) Kik adták Bocskai felkelésének katonai erejét?

……...

4 pont	

4. A feladat a francia forradalom időszakához kapcsolódik.
Válaszoljon a kérdésekre a források és saját ismeretei alapján! (*elemenként 1 pont*)

„A francia nép Nemzetgyűlésben összeült képviselői... a Legfelsőbb Lény jelenlétében és oltalma alatt ezennel elismeri és kinyilatkoztatja az ember és a polgár alább következő jogait."

„I. Minden ember szabadnak és jogokban egyenlőnek születik és marad; a társadalmi különbségek csakis a közösség szempontjából való hasznosságon alapulnak.

II. Minden politikai társulás célja az ember természetes és elévülhetetlen jogainak megőrzése. E jogok: a szabadság, a tulajdon, a biztonság s az **elnyomással szemben való ellenállás**.

III. Minden szuverenitás elve természeténél fogva a nemzetben lakozik; sem testület, sem **egyén nem gyakorolhat** hatalmat, ha (az) nem határozottan tőle ered."

„VII. Vád alá helyezni, letartóztatni s fogva tartani bárkit is csak a törvény által meghatározott esetekben s a törvény által előírt formák között lehet. **Mindenki büntetendő, aki önkényes rendelkezéseket szorgalmaz,** kiad, végrehajt vagy végrehajtat; viszont minden polgárnak, akit a törvény értelmében megidéznek vagy őrizetbe vesznek, haladéktalanul engedelmeskednie kell - s ha ellenállást tanúsít, bűnösnek vallja magát vele."

„XV. A társadalomnak joga van a közigazgatás **minden tisztviselőjét számadásra vonni**."

„XVII. Tulajdonától - lévén a tulajdonjog szent és sérthetetlen - senki meg nem fosztható, legfeljebb csakis oly esetekben, amikor ezt a közösség érdekéből fakadó nyilvánvaló és törvényes úton megállapított szükségesség követeli meg - ám ekkor is csak igazságos és előzetes kártalanítás fejében." /*Részletek az Emberi és Polgári Jogok Nyilatkozatából*/

a.) Hogy hívják azt az eszmerendszert, ami az elméleti alapját képezi a forradalomnak?

…….

b.) Mi a neve annak az uralmi rendszernek, amely ellen a III-as cikkely szól?

…….

c.) **Melyek** azok a cikkelyek, amely az igazságszolgáltatás lényegére is jelentős hatást gyakorolnak?

……...

d.) **Melyik** XIX. századi ideológia vélekedik ellentétesen a XVII-es cikkelyben foglaltakról? (*elemenként 0,5 pont*)

……...

e.) **Ki** volt az a kortárs francia uralkodó, akinek ítéletében a VII-as cikkely vastagon szedett része alkalmazható lehetett volna?

……

f.) **Válogassa** szét két csoportba a társadalmi problémákhoz, és a politikai rendszerhez köthető cikkelyeket! (*helyes csoportonként 0,5 pont*)

Társadalmi és gazdasági változásokhoz köthető cikkelyek száma	**Politikai rendszer változásához köthető cikkelyek száma**

g.) **Döntse el**, hogy az alábbi forrás melyik eseménysorozat összefoglalója! *Húzza alá a megfelelő választ!*

„A király kivégzésével lezárult a forradalom első szakasza. Az alattvalói ellen külső segítségért folyamodó uralkodót árulónak bélyegezték, és szabályos bírósági tárgyalás után lefejezték. Később a kivégzett király **családja visszatért**, és látszólag ott **folytatta az uralkodást**, ahol a forradalom kitörésekor abbahagyta. A _____ azonban nem tartott sokáig. A dinasztiának újból, s mostmár végleg el kellett hagynia az országot.”

/*Tóth István György: Forradalom vagy polgárháború*/

nagy francia forradalom **angol polgári forradalom** **mindkettő**

h.) **Nevezze meg** idegen szóval a szövegben félkövéren kiemelt eseményt, és **írja be** az üresen hagyott részre!

8 pont	

5. A következő feladat a Hunyadiak törökellenes harcaival kapcsolatos.
Válaszoljon a kérdésekre a források, a történelmi atlasz és saját ismeretei segítségével! *(elemenként 1 pont)*

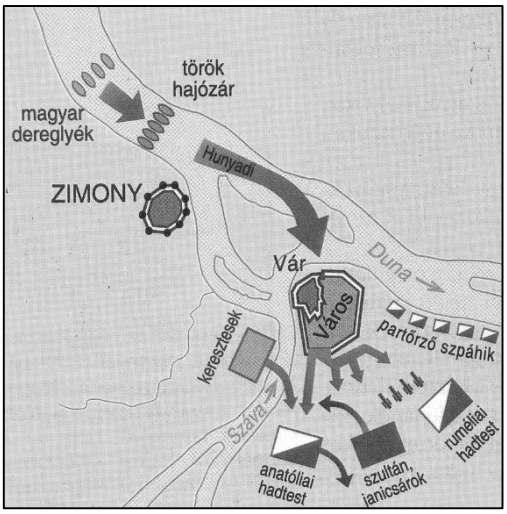

a.) Mely város ostroma látható a fenti képen? **Mikor** zajlott a harc? *Csak évszámot adjon meg!* (*elemenként 0,5 pont*)

……...

Az alábbi forrásrészletben II. Mehmed a magyar védelmi vonal legfőbb gyengeségére utal:

„[…] Bizánc meghódítója állítólag kijelentette, hogy következő háborúja során reggelijét [a térképen szereplő városban], ebédjét Budán, vacsoráját pedig Bécsben kívánja majd elfogyasztani.” */Részlet Tarján M. Tamás cikkéből/*

b.) Miért lehetett a törökök számára a vár meghódításának kiemelten fontos földrajzi, vagy stratégiai szerepe? *Legalább 1 érvet írjon!*

……..

……..

c.) Döntse el az alábbi forrás alapján, hogy Hunyadi Mátyás támadó, vagy védekező politikát folytatott! *Karikázza be a megfelelő választ!*

„Váczra hirdetett országgyülést. Ide [Mátyás] maga helyett biztosokat küldött, kik „az ő és az ország szükségeit, a török szultánnal és a római császárral fenforgó ügyek állását, végre azt, a mit az ország java követel, előadták.” Az ország rendei „érett megfontolás után, a törökök részéről fenyegető veszedelem elháritására, […] a király Magyarország ügyeire fordithassa figyelmét” */Részlet „A Magyar nemzet történetéből”/*

Offenzív (támadó) politika **Defenzív (védekező) politika**

d.) **Idézze** a forrásból azt a részletet, amely segítségével alá tudja támasztani döntését!

……..

4 pont	

6. A feladat a XIX. század uralkodó eszméihez kapcsolódik.
Párosítsa össze az alábbi forrásokat a megfelelő eszmerendszerrel! *(elemenként 0,5 pont)*

a.) „Nem bíznak abban, hogy az ember képes lenne erkölcsileg vagy szellemileg megújulni, nem hiszik, hogy az emberi természet politikai eszközökkel javítható lenne. Ezért szerintük szükség van a korábbi nemzedékek által felhalmozott tapasztalatokra, még akkor is, ha ezek előítéletek formájában maradtak fenn.”

b.) „[…] az emberi szabadság sajátos köre. Magába zárja először is a lelkiismeret egész belső világát, a legátfogóbb értelemben vett szabadságot követelve számára […]”:

c.) „A korlátozott politizálást […] Edmund Burke (1729-97) szerint a következő feltételek biztosítják: a joguralom, a független bírói testület, a magántulajdon és végül olyan külpolitika, amely a hatalmi egyensúly fenntartására törekszik.”

d.) „Az ipari forradalom következtében a bérmunkásrétegek számának növekedése és elnyomorodásuk fokozódása legelőször Angliában jelentkezett, ugyanakkor itt alakultak ki leghamarabb azok a szerveződések, amelyek a helyzet javítására törekedtek.”

e.) „Vagyis a […] ellenzik az állam beavatkozását a gazdasági életbe, mert úgy vélik, hogy az emberi szabadság és alkotókészség biztosíthatja leginkább a gazdaság felvirágzását.”

f.) „A XIX. század első negyedében Európa közepén széles körű mozgalom bontakozott ki, amelynek célja a nemzeti nyelv ápolása és a dicső történelmi múlt feltárása volt.”

Az eszmerendszer neve:	**A források betűjele:**
Konzervativizmus	
Liberalizmus	
Egyik sem	

3 pont	

7. A következő feladat az 1848-as pesti forradalomhoz és az áprilisi törvényekhez kapcsolódik.
Egészítse ki a források és saját ismeretei alapján a táblázatot a polgári átalakuláshoz és nemzeti függetlenséghez kapcsolódó kifejezésekkel! *Öt fogalomra nem lesz szüksége.* (*elemenként 1 pont*)

ősiség, választójog, közteherviselés, sajtószabadság, teherlerázás, független országgyűlés, jobbágyfelszabadítás, örökváltság, független felelős minisztérium, cenzus

„6. § Mindazon tárgyakban, mellyek eddig a m. k. udvari kanczelláriának, a k. helytartó tanácsnak, s a k. kincstárnak[…] köréhez tartoztak […] s általában minden polgári, egyházi, kincstári, katonai, és általában minden honvédelmi tárgyakban Ő Felsége a végrehajtó hatalmat ezentul kizárólag csak a magyar …….. által fogja gyakorolni.” /*1848. évi III. törvénycikk*/	
„Nemesi adómentesség helyett mindenkire nézve egyformán kötelező adófizetés bevezetése. Az állami terhekből való közös részvállalás.” /*Definíció*/	
„2. § Az országnak s kapcsolt részeknek mindazon benszületett, vagy honositott, legalább 20 éves, és sem atyai, sem gyámi, sem gazdai hatalom, sem pedig elkövetett hűségtelenség, csempészkedés, rablás, gyilkolás és gyujtogatás miatt fenyiték alatt nem levő lakosai, a nőket kivéve, törvényesen bevett valláskülönbség nélkül, választók” /*1848. évi V. törvénycikk*/	
„Az urbér és azt pótló szerződések alapján eddig gyakorlatban volt szolgálatok (robot), dézma és pénzbeli fizetések, e törvény kihirdetésétől fogva örökösen megszüntetnek.” /*1848. évi IX. törvénycikk*/	
„– Most menjünk egy censorhoz, és vele írassuk alá a proclamatiót és a Nemzeti dalt! kiáltott valaki. – Censorhoz nem megyünk, feleltem, nem ismerünk többé censort, el egyenesen a nyomdába! Mingyárt beleegyeztek és követtek.” /*Részlet Petőfi Sándor naplójából*/	

5 pont	

8. A következő feladat az első világháború technikai újításaihoz kapcsolódik. Válaszolja meg a források és saját tudása alapján a következő kérdéseket!

„A cseppfolyós [fegyver] cipőn és ruhán keresztül is fertőz. A fertőzés helyén néhány óra mulva égési hólyaghoz hasonló sebzés keletkezik.

Mégis, mennyivel javult a helyzet ma, amikor nemcsak a már több ízben megszegett **hágai egyezmény**, hanem megfelelő védőfelszerelések is védenek az elvesztett csaták és területek fölött elkeseredett ellenség esetleges […] támadásai ellen.”

/Részlet Kempelen Géza „Modern harcigázok” című cikkéből/

a.) Milyen fegyvertípus a használata szeghette meg a szövegben vastagon szedett egyezményt? (*0,5 pont*)

……...

b.) A következő forrás megemlít egy várost, ahol a Kempelen Géza cikkében olvasható fegyvert 1915 áprilisában bevetették. **Húzza alá** a forrásban ezt a várost! (*1 pont*)

„Közben az angolok egyre panaszkodnak, hogy a német tüzérség borzasztóan pusztít köztük s konstatálják, hogy a németek egyre friss segédcsapatokat vonnak össze. Azt hiszik, hogy **Ypern** és **Nieuport** között a németek új offenzivára készülnek.

A német főhadiszállás legutóbbi jelentése a **La Basséetól** nyugatra folyó harczokról tesz említést. Az **Argonneokban** a franczia erődítések egyes részeit ragadták el a németek. A **Perthes – Souain**-vonalról ujabb jelentés nincs. A németek, miután **Soissonsnál**, **Craonnenál** és **Massigesnél**, valamint az argonnei erdőkben erősen hátraszorították az ellenséget, oly állásokat biztosítottak maguknak, a melyek a helyzetet nagy mértékben kedvezővé tették számukra.” */Részlet a „Nyugati harcztérről” című sajtócikkből/*

c.) Melyik ország területén található ez a város? *Karikázza be a megoldást!* (*0,5 pont*)

Németország **Belgium** **Franciaország**

d.) A fegyverkezés mellett a hírközlés módja is felgyorsult. **Melyik** hírközlési eszközről ír az alábbi forrás? (*1 pont*)

„Éppen ezen könnyű szállithatóság teszi alkalmassá arra, hogy a katonaság felderítéseknél […] **állandóan összeköttetésben** maradnak a főcsapattal s nagyon értékes, nem egyszer az egész főcsapat további sorsára döntőleg ható észleleteiket minden időveszteség nélkül **azonnal továbbíthatják** a felsőbb parancsnokságokhoz.

A készülék az **elektromos hullámok jelzésére** két db kontaktdetectorral van felszerelve, a melyeket egy kikapcsoló útján az antenna áramköréből ki és be lehet iktatni.”

/Részlet egy 1915-ből származó sajtócikkből/

……...

3 pont	

9. A feladat a kiegyezés utáni államberendezkedéssel kapcsolatos.
A források és saját ismeretei alapján **válaszoljon** az alábbi kérdésekre**!**

„[…]Magyarország főrendei és képviselői nem mulaszthaták el gondoskodni oly módokról, a melyek lehetővé tegyék, hogy azon alapszerződés, a mely az 1723. évi I., II. és III-dik törvénycikkek által a felséges uralkodóház és Magyarország közt létre jött[…]

„ […]Ő Felségének a hadügy körébe tartozó alkotmányos fejedelmi jogai folytán mindaz, a mi az egész hadseregnek és igy a magyar hadseregnek is, mint az összes hadsereg kiegészitő részének, egységes vezérletére, vezényletére és belszervezetére vonatkozik. […]

„ […]Ezen paritas elvénél fogva Magyarország részéről a magyar országgyülés választáson saját kebeléből egy meghatározott számu bizottságot (delegatio) […] Válaszszanak Ő Felsége többi országai és tartományai is hasonlóul alkotmányos módon egy épen annyi tagból álló bizottságot a maguk részéről. Ezen bizottságok tagjainak száma a két fél egyetértésével fog meghatároztatni. Ezen szám egy-egy részről hatvanat meg nem haladhat. […]”

/Az 1867. évi törvényekből/

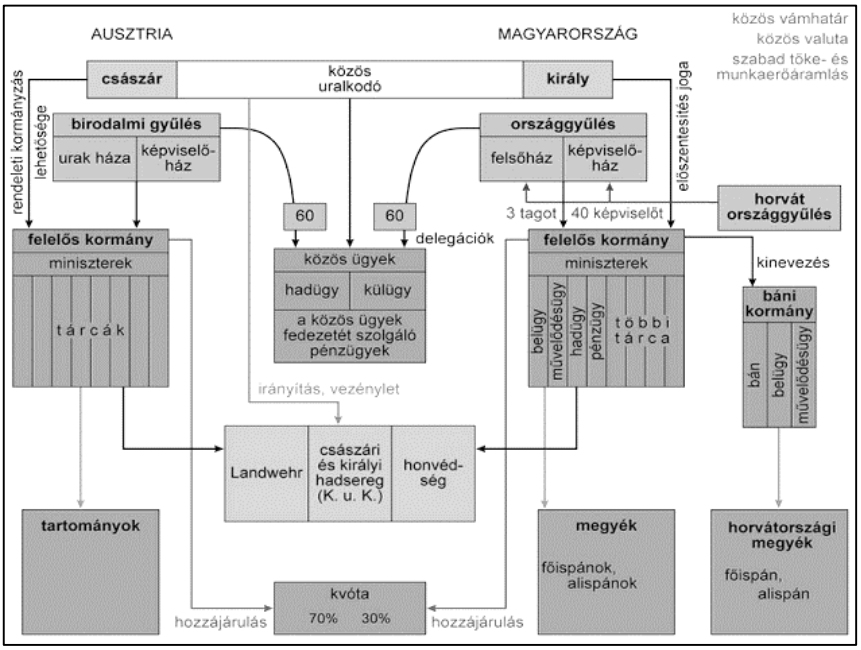

A dualizmus kori államszervezet felépítése

a.) Melyik korábbi törvény alkotta Magyarország és Ausztria közjogi viszonyának alapját, és mikor adták ki azt? *(elemenként 0,5 pont)*

……...

b.) Hogy hívták azt az uralkodót, akinek uralkodása alatt létrejött ez a rendszer? *(1 pont)*

……...

c.) Melyik intézmény biztosította az egyenlő beleszólást a közös ügyekbe? **Hány** tagot számlált? *(elemenként 0,5 pont)*

……...

d.) Miért csorbult a Magyar Királyság önállósága a Birodalmon belül? *(1 pont)*

……...

4 pont	

10. A feladat a nagy világgazdasági válsággal kapcsolatos.
Oldja meg a feladatokat a megadott források és saját ismeretei alapján!

a.) Illessze be az ábrába az odaillő fogalmakat a megadottak közül. *Három válaszlehetőség kimarad.* (*elemenként 0,5 pont)*

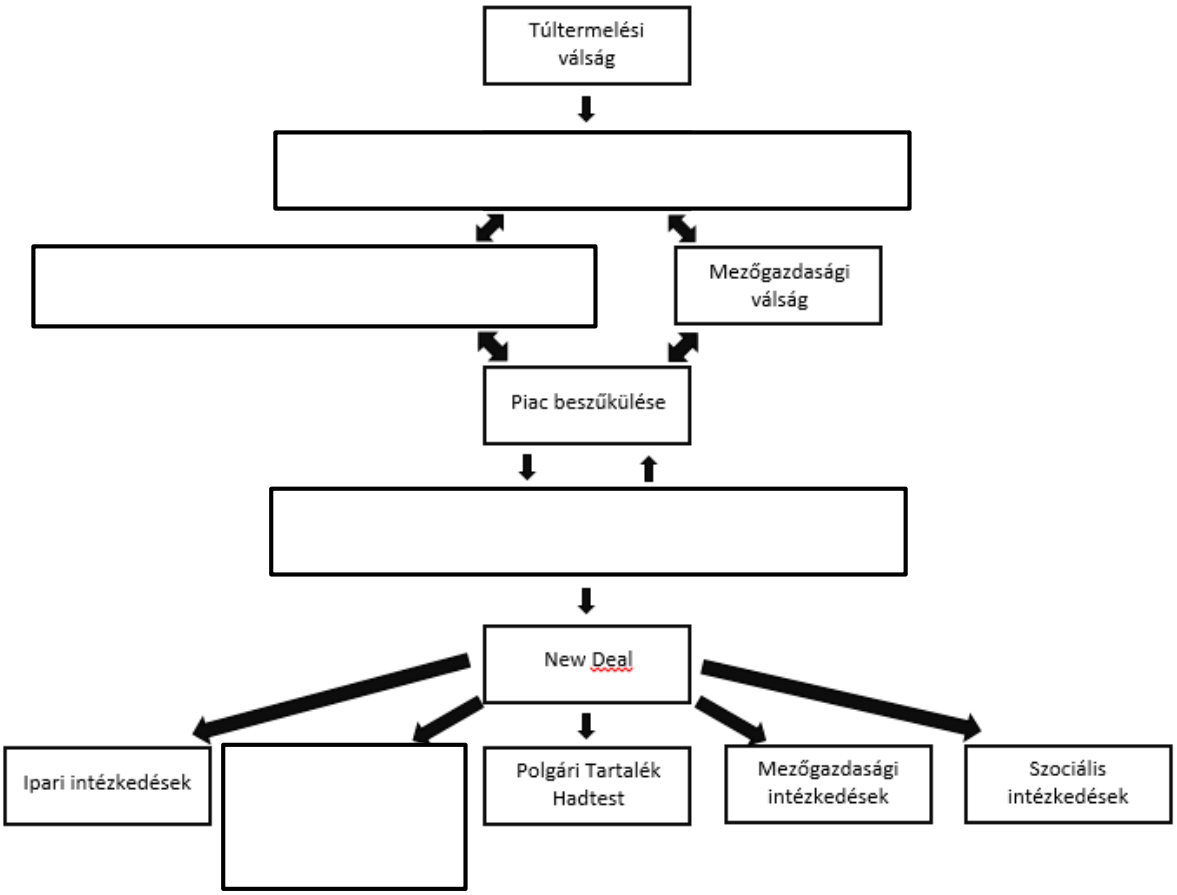

Tőzsdekrach, Ipari válság, Monetáris politika, Bankzárlat, Munkanélküliség, Állami beavatkozás, Infláció

b.) Karikázza be a lenti felsorolásból azokat az intézkedéseket, amelyek beletartozhatnak a szöveg által meghatározott „nem drámai” munkákba!

„A mi feladatunk jelenleg **nem** az **új erőforrások feltárása és felhasználása vagy több áru termelése**. Hétköznapi, egyáltalán nem drámai munkára van szükség: a meglévő erőforrások és a vállalatok felhasználásának biztosításáról, felesleges termékeink külső piacainak visszaszerzéséről, a nem kielégítő fogyasztás problémájának megoldásáról, a termelés és a

fogyasztás összhangjának megvalósításáról, a javak és áruk igazságosabb elosztásáról, a meglévő gazdasági szervezetnek a nép szükségleteihez való idomításáról."

/Részlet Roosevelt választási beszédéből, 1932/

kvantitatív könnyítés, bankzárlat, protekcionista gazdaságpolitika, közmunkaprogram, import szorgalmazása

c.) Nevezze meg azt az országot, ahol tekintélyuralmi rendszer kialakulására volt hatással a világválságból származó társadalmi elégedetlenség! *(0,5 pont)*

……...

4 pont	

11. A feladat a Horthy-korszak antiszemitizmusával kapcsolatos.
Válaszoljon az alábbi kérdésekre a források és saját ismeretei alapján! *(elemenként 1 pont)*

„A tudományegyetemekre, a műegyetemre, a budapesti egyetemi közgazdaságtudományi karra és a jogakadémiákra az 1920/21-ik tanév kezdetétől csak oly egyének iratkozhatnak be, kik nemzethűségi s erkölcsi tekintetben feltétlenül megbízhatók és csak oly számban, amennyinek alapos kiképzése biztosítható.
Az engedély megadásánál […] figyelemmel kell lenni, hogy az ország területén lakó egyes népfajokhoz és nemzetiségekhez tartozó ifjak arányszáma a hallgatók közt lehetőleg elérje az illető népfaj vagy nemzetiség országos arányszámát, de legalább kitegye annak kilenctizedrészét" */1920. évi XXV. törvénycikk /*

a.) Értelmezze saját szavaival a törvény szövegét!

.....

.....

b.) Mi volt a törvény valódi célja?

.....

„1. § A jelen törvény alkalmazása szempontjából zsidónak kell tekinteni azt, aki ő maga vagy akinek legalább egyik szülője, vagy akinek nagyszülői közül legalább kettő a jelen törvény hatálybalépésekor az izraelita hitfelekezet tagja vagy a jelen törvény hatálybalépése előtt az izraelita hitfelekezet tagja volt úgyszintén a felsoroltaknak a jelen törvény hatálybalépése után született ivadékait." */Részlet az 1939. évi IV. („I. zsidótörvény") törvénycikkből/*

„§5 (1) Zsidó az, aki legalább három teljesen zsidó fajú nagyszülőtől származik.
(2) keverék állampolgár, aki:
A törvény meghozatalakor a zsidó vallási közösség tagja volt vagy utána lett annak tagja.
A törvény meghozatalakor zsidóval volt házas vagy utána házasodott össze zsidóval."

/Az 1935. szeptember 15-i nürnbergi törvények/

c.) **Miben** különbözik az I. zsidótörvény a nürnbergi törvényektől?

.....

.....

d.) **Döntse el** az alábbi állításról, hogy igaz, vagy hamis! *Karikázza be a megoldást, majd indokolja meg válaszát!*

Az első zsidótörvény **alkalmazható** arra a személyre, akinek egyik nagyszülője a hitfelekezet tagja.
Az állítás: **Igaz/Hamis**

……...

5 pont	

12. A feladat a magyar adórendszerhez kapcsolódik.
Válaszoljon az alábbi kérdésekre a forrás és ismeretei alapján!

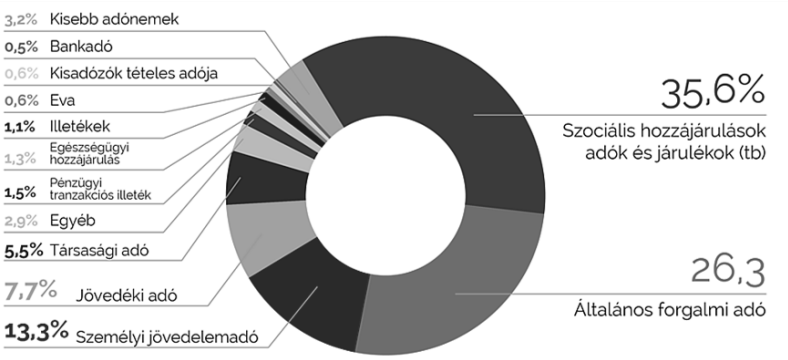

Költségvetési bevételek

a.) **Melyik** az az adó a diagramon szereplők közül, amelyet valamely termék vagy szolgáltatás megvásárlásakor kell fizetnünk? (*1 pont*)

……..

b.) **Adja meg** az a) pontban szereplő adó magyarországi mértékét százalékban! (*0,5 pont*)

……..

c.) **Nevezze meg** az adóügyekkel foglalkozó állami intézményt (teljes nevén)! (*1 pont*)

……..

d.) **Mely** adótípus kapcsolódik a banki átutaláshoz? (*0,5 pont*)

……..

3 pont	

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **kettőt** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:
egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó feladat,
egy, a **magyar történelemre** vonatkozó feladat.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Korszakok, témák		Az esszé típusa	
			Rövid (17 pont)	Hosszú (33 pont)
Egyetemes történelem	13.	Az angol alkotmányos monarchia	13.	
	14.	Az első ipari forradalom társadalmi hatásai	14.	
Magyar történelem	15.	Trianon gazdasági és társadalmi következményei		15.
	16.	A magyar nemesség fejlődéstörténete a 13-14. században		16.

Segítségül megadjuk a helyesen kiválasztott feladatok sorszámainak lehetséges kombinációit.
Jelöljön meg egy oszlopot az alábbi táblázatból!
Karikázza be a választott oszlop betűjelét!

Feladattípus	**A**	**B**	**C**	**D**
rövid	13.	13.	14.	14.
hosszú	15.	16.	15.	16.

Csak a szabályok szerint kiválasztott feladatok értékelhetők! A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.
A feladatok közül **csak a választott kettőt dolgozza ki,** a többit hagyja üresen!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során fogalmazvány (piszkozat) készíthető!

13. A feladat az angol alkotmányos monarchiával kapcsolatos.
Ismertesse a források és saját ismeretei segítségével az angol alkotmányos monarchia működését! **Térjen ki** annak kialakulására is! (rövid esszé)

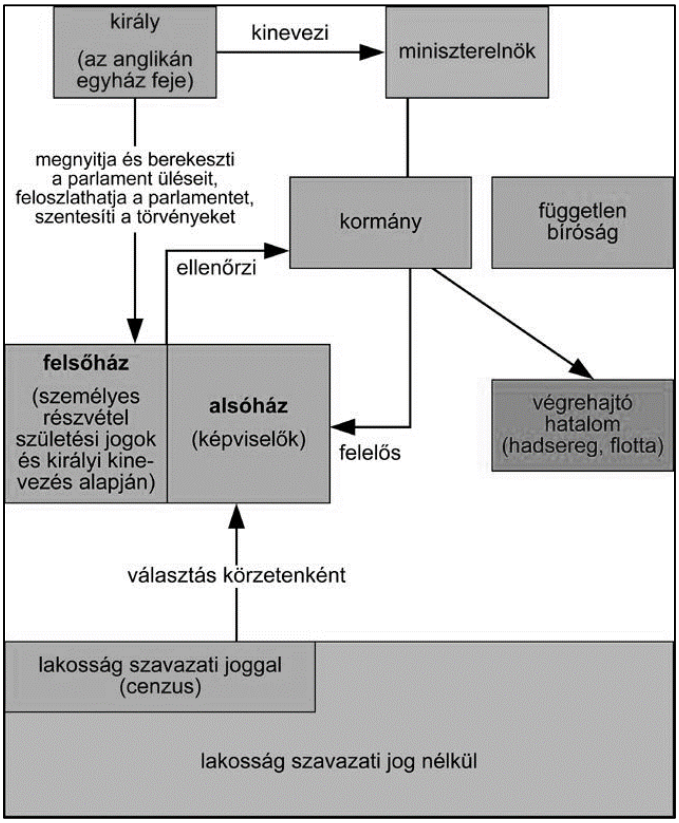

Az alkotmányos monarchia rendszere Angliában

„A nyilatkozat 1689. augusztusi becikkelyezésétől fogva a Jogok törvényeként (Bill of Rights) az angol alkotmányosság alapvető dokumentumai közé tartozik […] A törvény emellett újabb korlátokkal bástyázta körül az uralkodó mozgásterét: előírta, hogy az anglikán egyház tagja legyen (a hannoveriek amúgy lutheránusok voltak), megtiltotta, hogy a parlament beleegyezése nélkül elhagyja az országot, végérvényesen megfosztotta a bírói kar ellenőrzésének lehetőségétől (a bírák felfüggesztésének jogát a parlamentre ruházva), és a Titkos Tanács javaslataihoz a tanácsosok ellenjegyzését megkövetelve biztosította azok felelősségrevonhatóságát.” */Poór János: A kora újkor története/*

14. A feladat az ipari forradalom társadalmi hatásaihoz kapcsolódik.
Mutassa be a források és saját ismeretei alapján, hogy az első ipari forradalom milyen demográfiai és életmódbeli változásokat idézett elő! (rövid esszé)

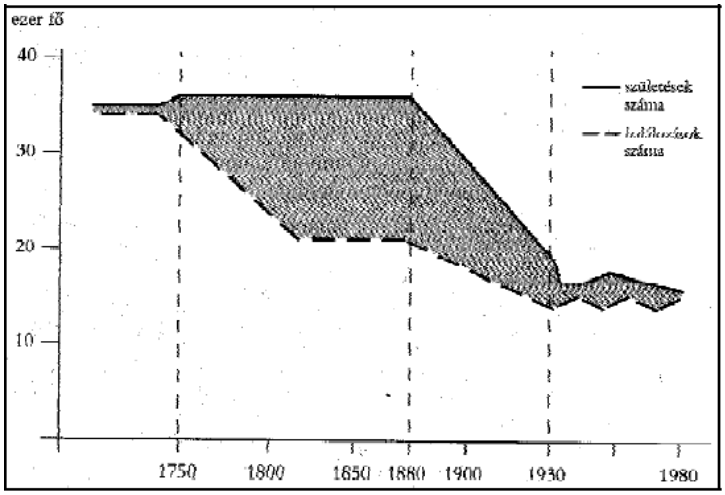

Anglia népességének változása

„A 19. század közepén a munkaidő átlagosan napi 11 óra volt, s a század végére egy órával kevesebb. Voltak azonban munkahelyek, ahol napi 14 órát kellett dolgozni, egyes angliai bányák pedig annyira veszélyesek voltak, hogy a munkaidő nem lehetett több napi 7 óránál. A munkabérek a 19. század közepéig inkább csökkentek, viszont a létfenntartáshoz szükséges összegek is csökkentek, s ezzel a reálbér stagnált.”

/*Hahner Péter: A megújuló társadalom a 19. században*/

15. A feladat a trianoni béke következményeivel kapcsolatos.
Mutassa be a források és saját ismeretei alapján a trianoni békeszerződés gazdasági, etnikai és társadalmi hatásait! (hosszú esszé)

A trianoni béke következményei

“A Szövetséges és Társult Hatalmak azonban nem feledkeztek meg arról a gondolatról, amely őket a határok kiszabásakor vezette, és foglalkoztak azzal az eshetőséggel is, hogy az így megállapított határ esetleg nem felel meg midnenütt teljesen a néprajzi vagy gazdasági kívánalmaknak.”
/*A Szövetséges és Társult Hatalmak kísérőlevele a magyar észrevételekre, 1920. május 6*/

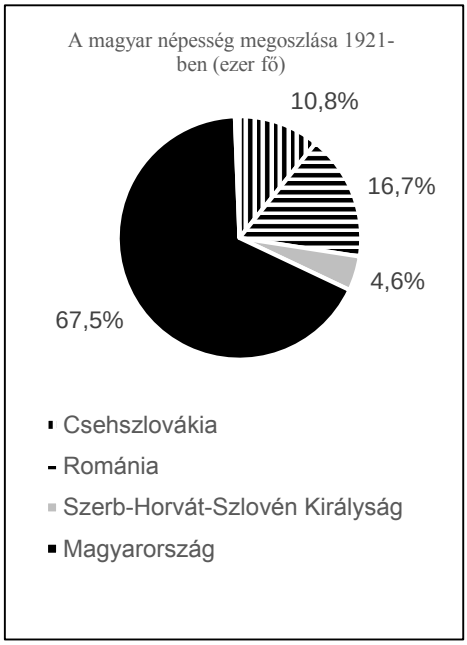

Vagonlakók Budapesten

16. A feladat a magyar nemesség XIII-XIV. századi történetével kapcsolatos.
Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével a magyar nemesség fejlődésének főbb állomásait! (hosszú esszé)

„II. törvénycikk. […] ezt is akarjuk, hogy a nemes embert sem mi, sem az utánunk való királyok soha meg ne fogják vagy meg ne nyomorítsák valamely hatalmas kedveért, hanem ha előbb perbe hivatott és rendes uton törvényt láttak reá. […]

IV. törvénycikk. Ha valamely nemes ember fiumagzat nélkül hal meg, birtokának negyed részét leánya kapja; a többivel azt mivelje, a mit neki tetszik.

1. § Ha pedig testamentom nélkül történik halála, valamely közelebb való atyjafiai vannak, azoké legyen, és ha teljességgel semmi nemzetsége nem volna, a királyra szálljon birtoka. […]

XXXI. törvénycikk

2. § Hogyha pedig mi, vagy az utánunk következendő királyok közül valaki ezen mi szerzésünknek ellene járna valaha, ez a levél adjon szabad hatalmat mind a püspököknek, mind más jobbágyuraknak és országunkbeli nemeseknek mindnyájan és egyen-egyen, jelenvalóknak és jövendőbelieknek és az ő megmaradékoknak, hogy mind nekünk, mind az utánunk következendő királyoknak minden hűtelenség szégyenvallása nélkül ellentállhassanak és ellentmondhassanak mind örökké.

/*Részletek az Aranybullából, 1222*/

11. § Kivéve egyedül a kiváltságból kizárt, előbb érintett egy czikkelyt, tudniillik ezt: „Hogy az örökösök hátrahagyása nélkül elhaló nemeseknek jogukban és szabadságukban áll az egyházak, avagy tetszésük szerint mások részére, élők közt vagy halál esetére adakozni, hagyományt tenni, birtokaikat eladni vagy elidegeniteni.” Sőt ellenkezőleg, épenséggel ne legyen joguk ezt megtenni, hanem birtokaik jog és törvény szerént, tisztán és feltétlenül, minden ellenmondás nélkül, legközelebbi atyafiaikra és nemzetségeikre háromoljanak.

/*Részletek az 1351-es törvényekből*/

A választott (**13.** vagy **14.**) rövid esszé megoldása**:**

……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	2	
Tájékozódás térben és időben	2	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	4	
Ismeretszerzés, a források használata	3	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	6	
Vizsgapont	**17**	

A választott (**15.** vagy **16.**) hosszú esszé megoldása**:**

……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……
……

……

……

……

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	2	
Tájékozódás térben és időben	4	
Kommunikáció, a szaknyelv alkalmazása	6	
Ismeretszerzés, a források használata	9	
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	12	
Vizsgapont	**33**	

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Kereszténység kialakulása	4	
	2. Középkori kereskedelem	4	
	3. Három részre szakadt Magyarország	4	
	4. Francia abszolutizmus és forradalom	8	
	5. Törökellenes politika a Hunyadiak korában	4	
	6. XIX. század eszméi	3	
	7. Pesti forradalom és áprilisi törvények	5	
	8. Az első világháború technikai újításai	3	
	9. A Kiegyezés	4	
	10. Világgazdasági válság és megoldási kísérletek	4	
	11. Antiszemitizmus és zsidókérdés	4	
	12. Adórendszer	3	
	Összesen	**50**	
	I. Elért pontszám egész számra kerekítve		
II. Szöveges, kifejtendő feladatok	13. Az angol alkotmányos monarchia	17	
	14. Az első ipari forradalom társadalmi hatásai	17	
	15. Trianon gazdasági és társadalmi következményei	33	
	16. A magyar nemesség fejlődéstörténete a 13-14. században	33	
	Összesen	**50**	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve		
	I.+II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma	**100**	

Javító tanár

Dátum: .....